

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

In die S. Thomae

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

tiam, Matth. 10. vers. 19. Sequere igitur cum piscatoribus hęc vocationem Christi, & fidelis esto in minimis, tunc constituet te Do-

minus super multa, Matth. 25. vers. 21. Hoc mihi & tibi concedat Christus Jesus ter benedictus in secula, Amen.

In Die S. Thomæ.

Evangelium Johan. 20. vers. 24. 29.

Refert Moses Gen. 45. v. 26. & 28. de Jacobo Patriarcha, quod cum filii ejus ab itinere frumentationis reduces ipsi nunciassent, Josephum adhuc superstitem esse, & in terra Ægypti regnare, credere, illud præ gaudio non potuerit, sed potius somnium se audire existimaverit, donec post aliquot ipse dies suis oculis eum conspicatus sit; ubi exclamavit per *Exoritur* quasi pio admirationis sensu: Jam latus moriar, quia vidi faciem tuam.

Simile quid contingere videmus in hodierno Evangelio. Postquam enim reliqui Apostoli Thomæ Collegæ suo enarrant Christum à mortuis resuscitatum omnibus sibi redivivum apparuisse, credere profusus noluit, donec tandem suis eum conspiciens oculis & manibus contrectans octiduo post gaudio & stupore plenus exclamat: Dominus meus & Deus meus, q. d. Si tantâ polles virtute, ut crucifixus & mortuus proprio Marte resurgas, meus deinceps Dominus eris & Deus, cui serviam & confidam in seculum.

Accingemus nos sine ulteriori præfatione ad ipsius historię explicationem, quæ duabus partibus absolvitur, ut sunt:

I. *Lapsus Thomæ detestabilis.*

II. *Sublevatio Christi amicabile.*

J. J.

EXEGETIS.

Turbula seditiosæ factionis, Core, Da-

than & Abiran Deus tollere, inque laminas producere, & in altari suspendere jubet, Numer. 16. v. 38. Ita Thomæ incredulitatem quotannis repetit Ecclesia ad memoriam & correctionem, ut lapsus majorum sit tremor minorum. Hinc Bernhardus: Plus nobis, inquit, prodest Thomæ dubitatio, quam aliorum fides, dum per hoc exemplum quasi excitamur, ut incredulitatem cane & angue pejus fugiamus, & in vulneribus Christi nos abscondentes ad vitam æternam conservemur.

Tria autem circa lapsum Thomæ consideranda veniunt

I. *Persona notatio*, quæ describitur

1. *Ratione nominis*. Dicitur enim Thomas græcè *διδυμος*, latinè gemellus, quia cum fratre alio uno eodemque partu in lucem prodit, quales gemelli etiam Esau & Jacob fuerunt, Gen. 25. v. 24. mentis ejus sit Matth. 10. v. 3. Marc. 3. v. 18. Luc. 6. v. 15. Act. 1. v. 13. ubi reliquis Apostolis annumeratur, itemque Joh. 11. v. 16. & Joh. 14. v. 5. 6. Hoc nomē accepit Thomas in circumcissione, nec mutavit postea ad Apostolatam eventus, quod Pontifices Romani in usu habent. Autor fuit *Sergius II.* Is cum in baptismo sibi impositum haberet *Osporci, Seruissel*, ignominiosum sibi existimans, *Sergium se nominari voluit*, quam consuetudinem reliqui Pontifices imitati sunt omnes excepto uno Marcello, qui de mutando nomine ad-

S s 2

moni-

*Vid. infra.
part. 3. pag.
536. a.*

monitus scitè respondit : nec nomen, nec mores: Marcellus fui, Marcellus ero. Hoc ipso satis declarant, quod cum nomine simul fidem abnegaverint. Hic nominat se Bonifacium, qui per dies vitæ nihil boni operatus est, ille nominat se Innocentium, qui multis peccatis obnoxius est, iste nominat se Clementem, qui tyrannico animo fideles exagitat. Huc pertinent omnes illi, qui patrii soni pertasi Græcam mollitiem in nominibus affectant, quod de Judæis Josephus commemorat, quorum Pontifices tempore Maccabæorum græca nomina assumebant, & Jafones, Menelai, &c. appellari volebant, 2. Macc. 4. v. 7. seqq.

2. *Ratione muneris.* Dicitur enim unus ex duodecim. Quanquam enim tum undecim saltem erant Apostoli, quia Judas abierat in locum suum, Act. 1. v. 25. nihilominus respectu primæ institutionis appellantur *si duodena*, quia numerus duodenarius à Christo non sine causa ordinatus & consecratus est, ut impleretur typus duodecim Patriarcharum, qui Ecclesiam Judæicam plantarunt, Gen. 35. v. 22. duodecim fontium, in Elim, qui porum præbuerunt populo Isrælitico, Exod. 15. v. 27. duodecim præfectorum Salomonis, qui domum ejus procurabant, 1. Reg. 4. vers. 7. duodecim exploratorum, qui fertilitatem terræ Canaan populo deprædicabant, Deuter. 1. vers. 23. &c. duodecim boum, qui mare æneum in templo Salomonis portabant, 1. Regum. 7. vers. 23. &c. hinc statim post ascensionem Christi ad cælos Matthias in vicem Judæ adoptatus est, Actorum. 1. vers. 26.

Apparet hinc, quando vel ex Doctorebus vel ex auditoribus quidam deficiunt, quàm facilè Deus rupturam illam resarcire

possit, quod jam dudum in Saule, cui Davidem, 1. Sam. 13. v. 14. & in Judæis, quibus gentes substituit, effectum dedit, Actor. 13. vers. 46. Non igitur despondeatis animum, vos mei, quando videtis periculosis hisce temporibus multos ab Evangelio deficere, & characterem bestię assumere, conservabit sibi Deus aliquod semen, nimirum septem millia, qui genua non flectunt coram Baal, 1. Reg. 19. v. 18. & si vel maxime omnes deficerent, potens est ex lapidibus sibi filios suscitare, Luc. 3. v. 8.

II. *Incredulitatis generatio*, quæ inde originem trahit, quod ipso resurrectionis Dominicæ die Apostolorum congregationem neglexit, nam non erat cum eis quando Jesus venit, inquit Evangelista.

Caveamus igitur, ne ab Ecclesia nos subducamus, Eb. 10. v. 25. sed lætemur potius cum Davide, quando cultum divinum visitare debemus, Psal. 42. v. 5. 122. v. 1. ubi enim duo vel tres congregati sunt in nomine meo, inquit Christus, in medio sum, Matth. 18. vers. 20. ibi sonat verbum vitæ, Joh. 6. vers. 68. per quod accenditur fides, Rom. 10. v. 17. sine quo impossibile est Deo placere, Ebr. 11. v. 6.

III. *Effrenata perseveratio.* Eousque enim progreditur in sua incredulitate, ut nullâ ratione sibi persuaderi patiatur, Christum resurrexisse, sed potius contradicit reliquis suis collegis, dum hi resurrectionis Christi veritatem lato ore ipsi annunciant, & expressè ait: nisi videro in manibus ejus vestigia clavorum & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam. Vox certè stupenda & impia, si spectes

1. *Subjectum personale.* Thomas enim unus erat ex duodecim, quem Christus ipse

in

cf. Luc. 22.
30. Matth.
19. 28.

in schola sua concionibus eruditis & miraculis concomitantibus informaverat, qui etiam viderat suis oculis, quàm facile esset Christo mortuos suscitare, & exemplum Lazari adhuc in recenti memoria habebat, Ioh. II. v. 43. 44. nihilominus omnem fidem derogat Apostolis reliquis, dum Christum resuscitatum se vidisse & loquentem audivisse ipsi annunciant.

Videtur hinc dilecti, quod nemo sine crimine vivat, sed justus etiam septies in die cadat, Prov. 24. vers. 16. nam inter sanctos non est integer, Iob. 15. v. 15. 16. quoties igitur legis in Scripturis de Noæ temulentia, Gen. 9. v. 21. de Lothi incestu, Gen. 19. v. 36. de Mosis homicidio, Ex. 2. v. 12. de Aatonis idololatria, Ex. 32. v. 4. de Davidis adulterio & homicidio, 2. Sam. 11. v. 4. seqq. &c. humilitatem sectare & cogita: Si sit hoc in viridi, quid fiet in arido? Luc. 23. v. 31. adeoque cum tremore & timore operare salutem tuam, Phil. 2. v. 12.

2. Obiectum reale, peccatum nimirum, in quod prolapsus est Thomas, hoc est incredulitas, mater & radix omnium peccatorum. Non enim vult credere Deo Patri, qui resurrectionem Filii sui ab æterno decrevit. Non vult credere Deo Filio, qui hanc ipsam in diebus carnis suæ sapius promisit. Non vult credere Deo Spir. S. qui per Prophetas locutus est, & varia de hoc articulo vaticinia edidit. Non vult credere S. Angelis, qui resurrectionem annunciaverant. Non vult credere tot fide dignis & oculatis testibus, qui ipsum viderant & palpaverant. Adhæc pertinaciter in sua incredulitate obdurat per totum ostiduum, & nisi ocularem demonstrationem admittere cupit.

Ergo prudenter ambula, ne & tu tente-

ris, Gal. 6. v. 1. sistas vide ne cadas, 1. Cor. 10. v. 12. & in primis fuge incredulitatem, quæ fons est & origo omnium aliorum peccatorum. Cur blasphemiarum increbrescunt? quia nemo credit secundo præcepto, ubi Deum omnibus qui nomen ejus in vanum ducunt, certissimam pœnam comminantur Ex. 20. v. 7. Cur Sabbathum violatur undique, & conciones verbi divini à multis pro nihilo habentur? Nemo est qui credit tertio præcepto, ubi sanctificatio Sabbathi præcipitur. Cur scortatio & adulterium pro peccatillo à mundanis reputatur? Non credunt sexto præcepto, ubi Deus à nobis exigit castitatem in verbis & operibus, ut unusquisque conjugem suam amet & honoret. Idem de reliquis peccatis judicium esto, quæ omnia ex radice incredulitatis suppullulant. Proinde eum faciles sumus ad seducendum, debiles ad operandum, & fragiles ad resistendum, necessitas efflagitat, ut quotidie cum Apostolis pro fidei incremento & stabilimento sollicitemur: Domine adauge nobis fidem nostram, Luc. 17. v. 5. & cum Patre lunatici: credo Domine, sed tu succurre incredulitati meæ, Marc. 9. v. 24. tunc linum fumigans non extinguet, & calamum quassatum non conteret, Es. 42. vers. 3. sed quod cœpit in nobis bonum opus, perficiet usque in diem Jesu Christi, Phil. 1. v. 6.

De Secundo.

Vidimus lapsum Thomæ detestabilem, videbimus etiam per Dei gratiam sublevationem Christi amicabilem, ubi duopotissimum consideranda occurrunt:

I. Modus, quomodo lapsum crexerit, nimirum

1. Repetitâ accessione, quæ est

1. Gratiosa. Thomas stupendâ suâ incredulâ.

Vid. infr.
Lect. III.
p. 538. b.

ditate omni se gratia indignum fecerat, sed ecce Christus ipsum quaerit instar oviculae, & Ecclesiae causam deportat. Hoc ipso se ἀζημιώμενος esse declarat, qui venit in hunc mundum quaerere & salvare quod perierat, Luc. 19. v. 10. Differt quidem adventum, sed tandem opportunè venit, & gratiae suae splendore nubes incredulitatis penitus dispellit. Ne igitur desperes, quando adhuc hodie sub cruce te lamentantem Christus relinquit, veniens veniet & non tardabit, Haba. 2. v. 3.

2. *Miraculosa.* Venit enim januis clausis ἀπὸ μυχῶν quasi & ex improvise, cum nil quicquam tale cogitarent Apostoli, nulla vel fera vel janua ipsius adventum impedire potest. Claustra erant fores, sed non claustra erat Christi misericordia, penetrat violenter, & Apostolos suos in summo mœnore & timore constitutos exhilarat. Gaudete vos mei, habemus Dominum omnipotentem, qui ubique suo auxilio nobis adesse potest, in carcere, Act. 12. v. 7. in spelunca leonum, Dan. 6. v. 22. in medio mari, Matt. 14. v. 25. in quocunque angulo, Ps. 139. v. 3. juxta promissionem suam, Es. 43. v. 1. seqq.

3. *Gloriosa.* Nam in medio consistit ut sol inter Planetas, & ut virtus inter duo extrema, quia mediator erat inter Deum & homines, 1. Tim. 2. v. 5. per peccatum separatos, Es. 59. v. 2. quos reconciliaverat in seipso per sanguinem crucis suae, Col. 1. v. 20.

2. *Pacis appreciatione.* Quia enim princeps pacis est, Es. 9. v. 6. quam morte & resurrectione sua instauravit, Es. 53. v. 5. statim à morte redux hanc discipulis suis annunciat, & adhuc hodie per Evangelii praedicationem in toto mundo offert & applicat, unde dicitur Evangelium pacis, Eph. 6. v. 15.

De hac pace nobis gratulemur & operam demus, ut palmam obtineat in cordibus no-

stris, Col. 3. v. 15. quod fit per studium bonorum operum, quando vias nostras dirigimus in viam pacis, Luc. 1. v. 79. & juxta normam Decalogi incedimus, impiis enim non est pax, Es. 48. v. 22.

3. *Cicatricum ostensione.* Nam Thomam, cujus gratia jam venerat, speciatim appellat, & ades dum, inquit, inter digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli incredulus esse, sed fidelis. Corpora glorificata aliàs cicatrices non habent, sed ex singulari dispensatione hinc à Christo reservatae sunt, ut Thomam satisfaceret, & omnem dubitationem ex corde ipsius evelleret.

Eandem benignitatem praestat adhuc hodie omnibus perturbatis conscientis, quando per legem ad peccatorum agnitionem devenerunt, & stigmata vulnerum & clavorum in verbo & Sacramentis ostendit, quorum efficacia fides corroboratur, & conscientia tranquillatur, nã livore ejus sanati sumus, Es. 53. v. 5.

Baalitæ in propriis vulneribus confidebat, 1. Reg. 18. v. 28. Pontificii in vulneribus Francisci Dominici, & flagellatorum praesidium suum collocant, sed frustra: Christus est propitiatio pro peccatis nostris, 1. Joh. 2. v. 1. ipse solus torcular calcavit, Es. 51. v. 3. & hunc honorem alteri non dabit, Es. 42. v. 8.

Si igitur requiem invenire velimus pro animabus nostris, oportet nos vulnera Christi intueri & exosculari. Nihil enim tam efficace est ad curanda conscientiae vulnera, quàm vulnerum Christi meditatio sedula, inquit Bernhardus. Ergo cane cum Ecclesia.

Mein Sünd mich werden fräncken sehr / n.

1. *Fructus*, qui duplex:

1. *Exclamatio.* Postquam enim Christum ipse videt, & audit, formulam, quã antea

antea suam incredulitatem manifestaverat, obstupescit quasi, & Domine mi, inquit, & Deus mi, quæ sunt verba

I. *Admirantis.* Agnoscit enim Christi majestatem, quæ cordis sui abyssum perferutatus ipsam quoque formulam sciebat, quæ ante octiduum Collegarum suorum bonum nuncium eluserat, imò qua mortis claustra perfregerat instar Simsonis, Jud. 16. v. 3. & se Filium Dei esse satis superque declaraverat, Rom. 1. vers. 4. Ita nos quoque majestatem Christi miremur, non timemur, hæc sapientia summa est. Nam *ὀπίεργεῖν* facere potest, ultra id quod petimus & intelligimus, Eph. 3. v. 20.

2. *Deplorantis.* Hactenus genio suo indulserat, & omnes suorum collegarum admonitiones omnesque deque habuerat. Jam facti ipsum penitet, quæ propter ò Domine mi, inquit, & Deus mi, quàm graviter peccavi, ignosce, & sana animam meam, quæ valde turbata est, cum Davide Ps. 6. v. 4.

Sequamur hoc exemplum dilecti, & contrito corde agnoscamus & doleamus peccata nostra, quibus iram Dei promeriti sumus. Scindamus corda nostra, Joel. 2. v. 13. & dicamus, iniquè egimus, Thr. 3. v. 42. tunc remissionem impetrabimus, Prov. 28. v. 13. 1. Joh. 1. v. 9.

3. *Emendantis.* Nam Deus mi, inquit, & Domine mi, quo pronomine beneficia hujus Domini sibi speciatim applicat, eundemque etiam Dominum suum esse profiteretur, cui deinceps servire velit in justitia & sanctitate omnibus diebus vitæ suæ. Luc. 1. v. 74. 75. Hæc est nova obedientia, quam spondet Christo, & nobis quoque exemplum præbet, ad cujus normam penitentiam nostram informare debemus, ut peccatorum remissionem adepti non statim ad volutabrum anti-

quam recurramus, veluti sues, 2. Pet. 2. v. 22. sed abnegatis mundi concupiscentiis, & omni impietate sobriè, justè & piè vivamus *ἐν τῷ κτῶν ἀδίκων*, Tit. 2. v. 12. ne posteriora prioribus deteriora fiant, Ioh. 5. v. 14.

II. *Confirmatio.* Nam quia vidisti me, Thoma, inquit Christus, credidisti, beati autem, qui non viderunt & tamen crediderunt, fides enim est non apparentium, Eb. 11. v. 1. quia igitur justus ex fide sua vivit, Hab. 2. v. 4. oportet ipsum credere, licet non appareat oculis & rationi, quod in verbo & Sacramentis credendum proponitur. *Pro-* Vid. Die 2. Anal. Warr. Fest. Apost. p. 126. 127.

misit Christus, ubi duo vel tres congregati sunt in nomine suo, fore se in medio illorum, Matt. 18. v. 20. quomodo fiat, ratio ignorat. Credamus igitur, etiamsi, non videamus. Beati qui non vident, & tamen credunt. Promisit se mediante aquâ in nomine Patris, Filii & Spiritus S. in regenerationis lavacro aspersâ baptifaturum esse Spiritu S. Matt. 3. v. 11. Tit. 3. v. 5. quomodo fiat, ratio ignorat. Credamus ergò, quamvis non videamus. Beati qui non vident, & tamen credunt. Promisit se mediante pane & vino in S. Cœna Corpus & Sanguinem nobis communicaturum, Matth. 26. v. 26. Marc. 14. v. 22. Luc. 22. v. 19. Credamus igitur, quamvis non videamus, beati enim qui non vident, & tamen credunt, & ita procedendū est in omnibus fidei articulis, ut captivemus rationem nostram sub obsequium Christi, 2. Cor. 10. vers. 5. & claudamus oculos, ut fides in corde nostro operationem suam habeat, quæ Deo dat gloriam, & plenissimè scit, quod quæcunque Deus promisit, etiam præstare valeat, Rom. 4. vers. 21. Hoc nobis concedat Christus Jesus Dux & Consummator fidei nostræ ter benedictus in secula seculorum Amen.

In Die Conversionis Pauli.

Evang. Matth. 19. vers. 27, 30.

Celebrat hodie sancta mater Ecclesia memoriam Conversionis Pauli, quæ nobis grata esse debet

I. Ratione persona. Quanquam enim aliàs parvulus Benjamin vocatur, Ps. 68. vers. 28. & Apostolorum minimus fuit, ut ipse dicit, 1. Cor. 15. v. 9. non solum ratione staturæ, quæ non proceræ sed humilis fuit, ut Lutherus opinatur, sed etiam ratione primæ curæ, quæ vas illud Deo non cadebat ad animi sententiam, Jer. 18. vers. 4. erat enim Paulus blasphemus, persecutor & contumeliosus, 1. Tim. 1. v. 13. reverà tamen fuit etiam Benjamin dominans & præstantissimus Apostolorum, non tantum propter jus civitatis Romanæ, Act. 22. vers. 28. sed etiam propter singularem eruditionem, quam partim in Academia Tharsensi philosophicam, 1. Cor. 15. vers. 33. Tit. 1. v. 12. partim etiam ad pedes Gamalielis Theologicam Hierosolymis hauserat, Act. 22. vers. 3. in primis autem propter miraculosam conversionem, quæ subito mutatus & ex persecutore magnus Apostolus factus est, qui nomen Christi portavit coram gentibus & Regibus, & filiis Israël, Act. 9. vers. 15. quin etiam in tertium cælum raptus est, ubi audivit *ἀπὸ οὐρανή*, & in Apostolatu suo plus laboravit quàm ceteri omnes, 2. Cor. 12. v. 4. seqq. tandem ut paucis multa complectar, fuit ex numero sanctorum insignium, quos Deus mirificare solet, Ps. 4. v. 4.

2. Ratione doctrine. Nullus siquidem Apostolorum tot scripsit epistolas, qua-

rum tredecim vulgò numerantur. Una ad Romanos cum 16. capp. duæ ad Corinth. quarum prior 16. posterior 13. cap. habet. Una ad Galatas, quæ sex, una ad Ephesios, quæ itidem sex capita habet. Una ad Philip-penses, una ad Colossenses cum 4. cap. duæ ad Thessalonicenses, quarum prior 5. posterior 3. capita continet, duæ ad Timotheum, prior 6. posterior 4. capitibus absolvitur. Una ad Titum, quæ 3. capita habet, una ad Philemonem unius tantum capitibus epistola: De quibus Lutherus in præfatione super Genesin: Unum vocabulum in epistolis Paulinis tres orationes Ciceronis complectitur. Ipse loquitur unum verbum, quod per totum Esaiam & Ieremiam transpicit, & in uno capite tot mysteria habet, quæ vix 4. aut 5. Prophetæ explicare possunt. Petrus & Matthæus non sunt contemnendi, sed Paulus omnes superat, & B. Hieronym. quoties Paulum lego, inquit, toties mihi non verba, sed tonitrua audire videor, singula verba, singula oracula. Meritò igitur scripta Pauli veneramus, & Deo gratias agim⁹ quod tantum Ecclesiæ suæ Doctore concessit, orantes simul, ut doctrinam Pauli in nostris Ecclesiis ad finem mundi conservare dignetur, ipse enim est, qui emittit eloquium suum terræ, tunc sermo ejus velociter currit, Plal. 147. v. 15.

3. Ratione Sparta, quia vocatus est ad hoc cumpromis, ut esset Doctor Gentium, sicut ipse scribit, 1. Tim. 2. v. 7. Hanc Spartam sibi demandatam masculè ornavit, &

ab